

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра травматології та ортопедії**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Світлана КОТЮЖИНСЬКА

"01" вересня 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТРАВМАТОЛОГІЯ ТА ОРТОПЕДІЯ»**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: «Медицина»

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина», підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина», галузі знань 22 «Охорона здоров'я», затвердженою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 9 від 23 червня 2022 року).

Розробники:

завідувач кафедри, д.мед.н., проф. Сухін Ю.В.;

завуч кафедри, д.мед.н., проф. Бодня О.І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри травматології та ортопедії
Протокол № 11 від 27.06.2022 р.

Завідувач кафедри

Юрій СУХІН

Погоджено із гарантом ОПП

Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з хірургічних дисциплін ОНМедУ
Протокол № 6 від 30.06.2022 р.

Голова предметної циклової методичної комісії
з хірургічних дисциплін

Василь МІЩЕНКО

Робоча програма переглянута та затверджена на засіданні кафедри травматології та ортопедії
Протокол № ___ від "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

Робоча програма переглянута та затверджена на засіданні кафедри травматології та ортопедії
Протокол № ___ від "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів: 3 Годин: 90 Змістових модулів: 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність 222 «Медицина» Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Денна форма навчання</i>
		<i>Обов'язкова дисципліна</i>
		<i>Рік підготовки: 5</i>
		<i>Семестри IX – X</i>
		<i>Лекції (6 год.)</i>
		<i>Семінарські (0 год.)</i>
		<i>Практичні (44 год.)</i>
		<i>Лабораторні (0 год.)</i>
		<i>Самостійна робота (40 год.)</i>
		<i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i>
	<i>Форма підсумкового контролю – Дифзалік</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: опанування здобувачем вищої освіти знань та формування елементів професійних компетентностей в галузі травматології та ортопедії, удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх хірургічних дисциплін.

Завдання:

1. Формування вмінь та навичок: з діагностики, лікування, реабілітації та принципів профілактики травм у хворих з ураженням опорно-рухового апарату;
2. Удосконалення навичок, обґрунтування клінічного діагнозу та лікування хворих з ушкодженнями та захворюваннями системи опору та руху;
3. Опанування вмінням визначати тактику лікування, надавати невідкладну медичну допомогу потерпілим з переломами та вивихами на дошпитальному етапі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

— загальних (ЗК):

- ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК2 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК4 – Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності;
- ЗК5 – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- ЗК6 – Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- ЗК7 – Здатність працювати в команді;
- ЗК10 – Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології;
- ЗК11 – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК16 – Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

— спеціальних (СК):

- СК1 – Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані;
- СК2 – Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів;
- СК3 – Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу;

- СК4 – Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань;
- СК6 – Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань;
- СК7 – Здатність до діагностування невідкладних станів;
- СК8 – Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги;
- СК10 – Здатність до виконання медичних маніпуляцій;
- СК16 – Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1 – Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності;
- ПРН2 – Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних завдань у сфері охорони здоров'я;
- ПРН3 – Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем;
- ПРН4 – Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1 – 9, 12, 19, 23, 42, 43, 55, 57, 58, 59, 60); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2 – 130-149);
- ПРН5 – Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4 – 59), враховуючи вік пацієнта;
- ПРН6 – Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я;
- ПРН7 – Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4 – 59), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2 – 130-149);
- ПРН8. Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3 – 8, 16, 23, 36, 38) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу;
- ПРН14. Визначати тактику та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах (за списком 3 – 8, 16, 23, 36, 38) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування;
- ПРН15. Організувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах;
- ПРН17 – Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5 – 1, 10, 14, 29, 30, 58, 59, 62, 65) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм;
- ПРН18 – Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів;
- ПРН21 – Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших

джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- основні принципи організації ортопедо-травматологічної допомоги населенню України;
- загальні елементи догляду за ортопедо-травматологічними хворими;
- теоретичні основи сучасної асептики та антисептики;
- класифікацію, клініку, методи тимчасової і кінцевої зупинки кровотечі;
- основи реаніматології, клінічні прояви термінальних станів, їх діагностику, стадії і заходи при проведенні реанімації;
- засоби і способи транспортної іммобілізації;
- клініку, діагностику та лікування окремих гнійно-запальних захворювань м'яких тканин, сухожилків, кісток та суглобів;
- методику та особливості обстеження ортопедо-травматологічного хворого;
- структуру медичної карти стаціонарного хворого.

Вміти:

- діагностувати різноманітні механічні пошкодження;
- надавати першу медичну допомогу при різноманітних механічних пошкодженнях;
- накладати бинтову пов'язку на різні ділянки тіла;
- накладати та зняти гіпсову лонгету;
- вибирати засіб для транспортної іммобілізації, накладати шину Крамера, Дітерікса;
- застосувати заходи для профілактики виникнення пролежнів;
- провести диференційну діагностику при кровотечі, виявляти ознаки геморагічного шоку;
- способи тимчасової зупинки кровотечі, вибирати спосіб для кінцевої зупинки кровотечі;
- вибрати адекватний спосіб анестезії для проведення того чи іншого втручання;
- проводити збір анамнезу та об'єктивне обстеження ортопедо-травматологічного хворого;
- оформити карту стаціонарного хворого з механічною травмою чи ортопедичною патологією.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загальні питання травматології та ортопедії

Тема 1. Особливості обстеження травматологічних та ортопедичних хворих.

Особливості збору анамнезу та основні методи обстеження хворих з патологією системи опору та руху. Способи визначення вісі кінцівок та хребта. Основні види деформацій кінцівок та хребта. Вимірювання довжини та об'єму кінцівок. Методи визначення амплітуди рухів у суглобах. Види скорочення та контрактур кінцівок.

Тема 2. Методи діагностики пошкоджень кісток та суглобів.

Визначення поняття "перелом" та "вивих". Регенерація кісткової тканини. Класифікація переломів, абсолютні та відносні клінічні ознаки переломів та вивихів. Вірогідні та відносні ознаки захворювань суглобів та хребта. Рентгенологічні ознаки переломів, вивихів та ортопедичних захворювань. Використання ЯМР-томографії, УЗД та денситометрії в діагностиці уражень системи опору та руху.

Тема 3. Лікування ортопедо-травматологічних хворих в амбулаторних умовах.

Принципи організації амбулаторної допомоги хворим з травмами та ортопедичними захворюваннями. Організація роботи травматологічного пункту. Структурно-функціональні підрозділи травматологічного пункту та консультативно-діагностичного центру. Особливості профілактики травматизму, лікування травм в амбулаторних умовах. Принципи амбулаторного лікування типових ортопедичних захворювань.

Тема 4. Методи фізіолікування в травматології та ортопедії.

Фізичні методи лікування. Електролікування та електростимуляція. Термопроцедури.

Бальнео- та магнітотерапія. Рентгенотерапія. Лазерне опромінювання. Гіпербарична оксигенація в травматології та ортопедії.

Тема 5. Політравма. Травматична хвороба.

Патогенез травматичної хвороби, періоди її перебігу. Використання сучасних шкал бальної оцінки важкості стану травмованого. Класифікація та побудовані на її підґрунті алгоритми діагностики, прогнозування та лікування травматичної хвороби. Класифікація політравми та її анатомо-морфологічні особливості. Методи обстеження хворих з політравмою. Зміст медичної допомоги потерпілим з політравмою на дошпитальному етапі та головні принципи надання допомоги на шпитальному етапі в умовах мирного часу. Особливості лікування множинних, поєднаних та комбінованих ушкоджень системи опору та руху. Профілактика ранніх та пізніх ускладнень, реабілітація хворих, що перенесли політравму.

Використання сучасних шкал бальної оцінки тяжкості стану травмованого. Класифікація та побудовані на її підґрунті алгоритми діагностики, прогнозування та лікування травматичної хвороби. Визначення поняття травматичного шоку. Частота і залежність шоку на війні і у мирний час. Сучасні уявлення про етіологію і патогенез травматичного шоку. Клінічні прояви шоку у разі різних за локалізацією поранень. Комплексне лікування шоку. Сучасні методи корекції порушень гемодинаміки, дихання, обміну та нейроендокринних розладів. Рання профілактика шоку.

Тема 6. Синдром тривалого роздавлювання.

Етіологія, патогенез та класифікація синдрому тривалого роздавлювання. Клініка, фази розвитку та залежність клінічних проявів від маси пошкодження тканини, сили та тривалості дії на них фактора роздавлювання. Сучасні методи лікування в умовах військових дій і стихійного лиха. Особливості лікування відкритих і закритих тяжких пошкоджень м'яких тканин з наявністю перелому чи без перелому кісток.

Тема 7. Реанімація хворих з травмою опорно-рухового апарату.

Основні реанімаційні заходи, що застосовуються у хворих з політравмою. Травматичний шок. Механізм розвитку шоку, клініка, профілактика та кваліфіковані протишочкові заходи. Синдром тривалого роздавлювання. Патогенез, клініка та медична допомога при катастрофах. Тромбоемболія, жирова емболія та гостра ниркова недостатність – клініка та медична допомога.

Тема 8. Стабільно-функціональний остеосинтез.

Визначення поняття остеосинтезу. Види остеосинтезу. Засоби забезпечення різних видів остеосинтезу. Показання до застосування. Помилки та ускладнення при використанні кожного з видів остеосинтезу.

Тема 9. Ускладнення при лікуванні пошкоджень опорно-рухового апарату.

Ускладнення при лікуванні переломів: уповільнене зрощення, хибні суглоби, неправильне зрощення. Контрактура Фолькмана та синдром Зудека, причини цих ускладнень, їх профілактика та лікування.

Пошкодження кровоносних судин, їх класифікація, клініка та діагностика поранень великих кровоносних судин. Методи тимчасової і кінцевої зупинки кровотечі у екстремальних ситуаціях.

Симптоми і діагностика пошкоджень нервів. Обсяг хірургічної допомоги при пошкодженні нервів.

Травматичний остеомієліт. Класифікація, клінічна та рентгенологічна діагностика. Головні принципи загального та місцевого лікування. Місце черезкісткового остеосинтезу в лікуванні переломів, ускладнених остеомієлітом.

Тема 10. Травматичні вивихи.

Визначення понять "вивих" та "підвивих". Патоморфологія вивиху. Загальна класифікація вивихів. Механогенез вивихів /плеча, передпліччя, стегна/, їх класифікація та клініка. Надання медичної допомоги на дошпитальному етапі. Лікування вивихів в умовах спеціалізованого стаціонару. Ускладнення вивихів, їх профілактика та лікування.

Тема 11. Протезування в травматології та ортопедії.

Показання до ампутації кінцівок. Методи та способи ампутації кінцівок. Мета та завдання реабілітації інвалідів з вадами системи опори та руху. Особливості лікування хворих з дефектами кінцівок. Показання та протипоказання до протезування інвалідів. Види протезів кінцівок - косметичні, активно-косметичні. Лікувальні та фіксуючі ортопедичні пристрої та їх призначення. Показання до використання ортопедичних пристроїв. Ортопедичне взуття. Показання до призначення ортопедичного взуття.

Тема 12. Ендопротезування в травматології та ортопедії.

Визначення поняття артродез. Види артродезування суглобових поверхонь. Визначення поняття ендопротезування. Основні покази до застосування ендопротезування великих суглобів. Види ендопротезів. Ускладнення після оперативних утручань на великих і малих суглобах. Визначення поняття ревізійного ендопротезування.

Змістовий модуль 2.

Пошкодження хребта, таза, кісток та суглобів кінцівок.

Тема 13. Пошкодження кісток та суглобів кінцівок, принципи лікування.

Механізм ушкоджень кісток та суглобів. Частота і класифікація вогнепальних, закритих і відкритих переломів кісток. Клініка і діагностика переломів кісток верхньої і нижньої кінцівок. Обсяг першої медичної, долікарської, першої лікарської і кваліфікованої хірургічної допомоги.

Загальні і місцеві клінічні прояви пошкоджень суглобів. Ускладнення при пораненнях суглобів. Консервативні та оперативні методи лікування переломів кісток кінцівок та вивихів. Обсяг першої медичної, долікарської, першої лікарської і кваліфікованої хірургічної допомоги.

Тема 14. Методика транспортної іммобілізації при переломах кінцівок.

Види та основні принципи транспортної іммобілізації при пошкодженнях кінцівок. Пристрої для транспортної іммобілізації. Правила та техніка накладання транспортної іммобілізації.

Тема 15. Пошкодження грудної клітки.

Класифікація ушкоджень грудної клітки. Закриті ушкодження ребра: клініка, діагностика, лікування. Принципи лікування "вікончатих" переломів ребра. Види пневмотораксу: клініка, діагностика та його лікування. Гемоторакс: діагностика та лікування. Класифікація ушкоджень груднини: клініка, діагностика, лікування.

Тема 16. Діагностика та лікування пошкоджень кісток верхньої кінцівки.

Частота і класифікація переломів кісток верхньої кінцівки, їх клініка та діагностика. Рани, класифікація, методи лікування. Пошкодження суглобів, їх класифікація, загальні та місцеві клінічні прояви. Методи лікування.

Анатомо-морфологічні особливості закритих і відкритих переломів кісток та суглобів верхньої кінцівки, головні принципи надання допомоги на шпитальному етапі. Переломи проксимального відділу та діафізу плечової кістки. Механогенез травми, класифікація, діагностика та лікування.

Діафізарні переломи кісток передпліччя. Класифікація, механізм ушкодження. Особливості зміщення відломків. Клініка, діагностика. Показання до консервативного та оперативного методів лікування.

Переломи дистального кінця кісток передпліччя та їх типи. Механогенез ушкодження. Клініка, діагностика, лікування.

Ушкодження кисті та їх лікування. Переломи кісток кисті. Переломи кісток зап'ястка та п'ясткових кісток кисті. Типові механізми травми. Клініка, діагностика, лікування. Ушкодження сухожилків пальців. Клініка, діагностика, лікування.

Тема 17. Пошкодження надпліччя.

Ушкодження лопатки: класифікація, діагностика, лікування. Вивихи та переломи ключиці: класифікація, діагностика, консервативне та оперативне лікування.

Тема 18. Діагностика і тактика лікування при травмах ліктьового суглоба.

Переломи дистального кінця плечової кістки. Механогенез травми, класифікація, діагностика, лікування. Переломи ліктьового відростка. Механогенез травми, клініка, діагностика, лікування. Переломи головки променевої кістки. Класифікація, механізм травми. Клініка, діагностика, лікування.

Тема 19. Діагностика та лікування пошкоджень кісток нижньої кінцівки.

Частота і класифікація переломів кісток нижньої кінцівки, їх клініка та діагностика. Ушкодження суглобів, їх класифікація, загальні та місцеві клінічні прояви. Анатомо-морфологічні особливості закритих і відкритих переломів кісток та суглобів нижньої кінцівки, головні принципи надання допомоги на догоспітальному та госпітальному етапі.

Класифікація переломів проксимального відділу стегна. Механізм ушкодження. Клініка, діагностика. Особливості репаративної регенерації переломів проксимального відділу стегна. Методи лікування, показання та особливості в залежності від локалізації переломів до їх застосування.

Діафізарні переломи стегнової кістки. Механізм травми, клініка, діагностика. Показання до консервативного та оперативного методу лікування.

Переломи кісток гомілки. Класифікація. Механізм ушкодження, клініка, діагностика. Консервативні та оперативні методи лікування переломів кісток гомілки, показання до них.

Особливості ушкоджень стопи. Переломи над'яtkової та п'яtkової кісток. Механізм їх ушкодження. Переломи плеснових кісток та фаланг пальців стопи. Клініка, діагностика, лікування.

Тема 20. Діагностика і тактика лікування при травмах колінного суглоба.

Переломи виростків стегнової та великогомілкової кісток. Класифікація, механізм травми. Клініка, діагностика. Головні принципи лікування. Показання до оперативних та консервативних методів лікування.

Переломи надколінка. Клініка, діагностика. Методи лікування в залежності від типу перелому. Ушкодження зв'язок колінного суглоба. Механізм травми, клініка, діагностика. Методи консервативного та оперативного лікування. Ушкодження менісків. Механізм травми, клініка, діагностика, лікування.

Тема 21. Діагностика і тактика лікування при травмах гомілковостопного суглоба.

Переломи кісточок гомілки: класифікація, механізм травми, діагностика. Консервативне та оперативне лікування. Ушкодження м'яких тканин гомілковостопного суглоба (зв'язок, м'язів, п'яtkового сухожилка, малого гомілкового та великого гомілкового нервів, судин). Клініка, діагностика та їх лікування.

Тема 22. Діагностика та лікування пошкоджень хребта та таза.

Класифікація ушкоджень хребта, їх механогенез та патоморфологія. Поняття "стабільні" та "нестабільні" ушкодження хребта. Клінічні прояви ускладнених та неускладнених ушкоджень залежно від їх локалізації. Надання медичної допомоги на дошпитальному етапі при різноманітних ушкодженнях хребта та шпитальному етапі у мирний час. Показання до консервативних та оперативних методів лікування ускладнених та неускладнених ушкоджень хребта.

Класифікація ушкоджень таза та механогенез варіантів їх утворення. Клінічна картина при різноманітних ушкодженнях таза. Клінічні особливості ускладнених ушкоджень таза та їх діагностика. Принципи надання медичної допомоги хворим на дошпитальному та шпитальному етапах у мирний час. Консервативні та оперативні методи лікування хворих з ушкодженнями таза.

Тема 23. Реабілітація хворих з наслідками травм хребта та таза.

Основні принципи реабілітації. Медична реабілітація. Соціальна та професійна реабілітація

хворих з ушкодженнями хребта та таза. Організація та устрій реабілітаційних центрів.

Змістовий модуль 3.

Дегенеративно-дистрофічні захворювання суглобів та деформації кісток

Тема 24. Захворювання та природжені деформації хребта та кінцівок.

Етіологія і патогенез остеохондрозу хребта. Біомеханіка та фізіологія міжхребцевого сегмента. Етіологія і патогенез первинного деформуючого остеоартрозу. Класифікація і клініка артрозів та остеохондрозу. Показання до консервативного та оперативного лікування.

Тема 25. Дегенеративно-дистрофічні захворювання хребта та суглобів.

Клініка, діагностика остеохондрозу хребта різної локалізації. Показання до консервативних та оперативних методів лікування. Етіологія, патогенез спондиліозу і спондилоартрозу. Клініка, діагностика. Принципи лікування спондиліозу і спондилоартрозу.

Діагностика та принципи лікування деформуючих остеоартрозів в залежності від стадії захворювання. Показання до консервативного та оперативного лікування артрозів кульшового, колінного і гомілковостопного суглобів.

Тема 26. Природжені деформації грудної клітки, хребта та кісток кінцівок.

Природжена м'язова кривошия, хвороба Кліппеля-Фейля, хвороба Гризеля. Природжене високе стояння лопатки, крилоподібна лопатка. Етіологія, клініка. Принципи діагностики та лікування.

Лійкоподібна та кильоподібна грудна клітка. Патогенез сколіотичної хвороби. Класифікація сколіозів. Клініка різних ступенів сколіозу. Основні принципи раннього розпізнавання сколіозу. Профілактика, консервативні та оперативні методи лікування. Вади постави і їх види. Етіологія. Принципи лікування.

Природжений вивих стегна. Етіологія, патогенез. Клініко-рентгенологічна діагностика природженого вивиху стегна у віці до 1 року. Профілактика природженого вивиху стегна. Особливості його лікування в різних вікових групах.

Природжена клишоногість. Етіологія, патогенез. Клініка, діагностика. Методи консервативного та оперативного лікування, їх показання. Клініко-анатомічні форми синдактилії та полідактилії. Лікування.

Тема 27. Кістково-суглобовий туберкульоз.

Загальні питання патогенезу і клініки кістково-суглобового туберкульозу. Форми туберкульозу. Туберкульозний спондиліт, фази перебігу. Клініко-рентгенологічна діагностика. Загальні принципи консервативного лікування. Показання до оперативного лікування та види оперативних утручань. Туберкульоз кульшового та колінного суглобів. Фази перебігу захворювання, клініко-рентгенологічна симптоматика. Показання до консервативного та оперативного лікування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Л	П	СРС
Змістовий модуль 1.				
Загальні питання травматології та ортопедії				
Тема 1. Особливості обстеження травматолого-ортопедичних хворих	4		4	
Тема 2. Методи діагностики пошкоджень кісток та суглобів	2			2
Тема 3. Лікування ортопедо-травматологічних хворих в амбулаторних умовах	4		4	
Тема 4. Методи фізіотерапевтичного лікування в травматології і ортопедії	2			2
Тема 5. Політравма. Травматична хвороба.	2	2		
Тема 6. Синдром тривалого роздавлювання	2			2
Тема 7. Реанімація хворих з травмою опорно-рухового апарату	2			2
Тема 8. Стабільно-функціональний остеосинтез	2			2
Тема 9. Ускладнення при лікуванні пошкоджень опорно-рухового апарату	2			2
Тема 10. Травматичні вивихи	4		4	
Тема 11. Протезування в травматології та ортопедії	2			2
Тема 12. Ендопротезування в травматології та ортопедії	2			2
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	30	2	12	16
Змістовий модуль 2.				
Пошкодження хребта, таза, кісток та суглобів кінцівок				
Тема 13. Пошкодження кісток та суглобів кінцівок, принципи лікування	2	2		
Тема 14. Методика транспортної іммобілізації при переломах кінцівок	2			2
Тема 15. Пошкодження грудної клітки	2			2
Тема 16. Діагностика та лікування пошкоджень кісток верхньої кінцівки	6		6	
Тема 17. Пошкодження надпліччя	2			2
Тема 18. Діагностика і тактика лікування при травмах ліктьового суглоба	2			2
Тема 19. Діагностика та лікування пошкоджень кісток нижньої кінцівки	6		6	
Тема 20. Діагностика і тактика лікування при травмах колінного суглоба	2			2
Тема 21. Діагностика і тактика лікування при травмах г/стопного суглоба	2			2
Тема 22. Діагностика та лікування пошкоджень хребта та таза	6		6	
Тема 23. Реабілітація хворих з наслідками травм хребта та таза	2			2
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	34	2	18	14
Змістовий модуль 3.				
Дегенеративно-дистрофічні захворювання суглобів та деформації кісток				
Тема 24. Захворювання та природжені деформації хребта та кінцівок	2	2		
Тема 25. Дегенеративно-дистрофічні захворювання хребта та суглобів	6		6	
Тема 26. Природжені деформації грудної клітки, хребта та кінцівок	6		6	
Тема 27. Кістково-суглобовий туберкульоз	2			2
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	16	2	12	2
<i>Індивідуальні завдання</i>	0			
Курація хворих та написання історії хвороби	8			8
Диференційований залік	2		2	
Разом годин	90	6	44	40

5. Теми лекцій / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

Назва теми	Кількість годин
Лекція № 1. Політравма. Травматична хвороба	2
Лекція № 2. Пошкодження кісток та суглобів кінцівок, принципи лікування	2
Лекція № 3. Дегенеративно-дистрофічні захворювання хребта та суглобів	2
Всього годин	6

5.2. Теми семінарських занять – Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Особливості обстеження травматологічних та ортопедичних хворих	4
Тема 2. Лікування ортопедо-травматологічних хворих в амбулаторних умовах	4
Тема 3. Травматичні вивихи	4
Тема 4. Діагностика та лікування пошкоджень кісток верхньої кінцівки	6
Тема 5. Діагностика та лікування пошкоджень кісток нижньої кінцівки	6
Тема 6. Діагностика та лікування пошкоджень хребта та таза	6
Тема 7. Дегенеративно-дистрофічні захворювання хребта та суглобів	6
Тема 8. Природжені деформації грудної клітки, хребта та кінцівок	6
Диференційований залік	2
Всього годин	44

5.4. Теми лабораторних занять – Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Кількість годин
1	<i>Самостійне вивчення теоретичного матеріалу змістових модулів:</i>	32
	1. Методи діагностики пошкоджень кісток та суглобів	2
	2. Методи фізіотерапевтичного лікування в травматології і ортопедії	2
	3. Синдром тривалого роздавлювання	2
	4. Реанімація хворих з травмою опорно-рухового апарату	2
	5. Стабільно-функціональний остеосинтез	2
	6. Ускладнення при лікуванні пошкоджень опорно-рухового апарату	2
	7. Протезування в травматології та ортопедії	2
	8. Ендопротезування в травматології та ортопедії	2
	9. Методика транспортної іммобілізації при переломах кінцівок	2
	10. Пошкодження грудної клітки	2
	11. Пошкодження надпліччя	2
	12. Діагностика і тактика лікування при травмах ліктьового суглоба	2
	13. Діагностика і тактика лікування при травмах колінного суглоба	2
	14. Діагностика і тактика лікування при травмах гомілковостопного суглоба	2
	15. Реабілітація хворих з наслідками травм хребта та таза	2
	16. Кістково-суглобовий туберкульоз	2
2	<i>Курація хворих, написання та захист історії хвороби</i>	8
	Всього годин	40

7. Методи навчання

Лекції: пояснення, бесіда, мультимедійні презентації.

Практичні заняття: усне опитування, вирішення клінічних ситуаційних завдань, методика «стандартизований пацієнт», вивчення рентгенограм та історій хвороб тематичних пацієнтів, відпрацювання практичних навичок діагностики та лікування хворих з ушкодженнями та захворюваннями системи опору та руху.

Самостійна робота: вивчення рекомендованих джерел навчальної літератури; опрацювання банку тестових завдань; виконання клінічних завдань згідно тем практичних занять за методичними вказівками та запитань, які були сформульовані викладачем на попередньому занятті. Опанування навчального матеріалу пов'язаного з алгоритмом надання первинної медичної допомоги травмованим, робота з променевими методами обстеження та історією хвороби тематичних пацієнтів.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування (контроль теоретичних знань); оцінювання виконання практичних навичок, оцінювання розв'язання ситуаційних клінічних завдань; оцінювання проведення клінічних обстежень, трактування їх результатів; оцінювання правильності обґрунтування діагнозу та вибору методу лікування; аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень.

Підсумковий контроль: диференційований залік, який передбачає співбесіду зі здобувачем з теоретичного матеріалу та опису рентгенограми, КТ, МРТ.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:

- методи: опитування, вирішення ситуаційних клінічних завдань;
- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:

- методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок;
- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

3. Оцінювання курації хворого:

- методи: оцінювання: а) комунікативних навичок спілкування з хворим, б) правильність призначення та оцінки лабораторних та інструментальних досліджень, в) дотримання алгоритму проведення диференціального діагнозу, г) обґрунтування клінічного діагнозу, д) складання плану та визначення тактики лікування;

- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, які самостійно виправляє, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, бере пасивну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Здобувач допускається до диференційованого заліку за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він отримав не менше **3,00** балів і не має академічної заборгованості.

Оцінювання результатів навчання здобувачів під час підсумкового контролю

Зміст оцінюваної діяльності	Кількість балів
Відповідь на теоретичні запитання з тем змістових модулів	3
Вирішення ситуаційної клінічної задачі	1
Оцінка променевих методів дослідження	1

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на диференційованому заліку

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно» «5»	Здобувач ґрунтовно і всебічно знає зміст теоретичних питань, вільно володіє професійною термінологією. Має логічне мислення, на якому будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Правильно інтерпретує результати клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, дає вичерпну відповідь на поставлені запитання і переконливо обґрунтовує свою точку зору на вибір методу лікування.
«Добре» «4»	Достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичних питань, володіє професійною термінологією. Має логічне мислення, на якому будує відповідь, використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються несуттєві помилки, які усуваються самим здобувачем, коли на них вказує викладач. Припускається неточність в інтерпретації результатів клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, без суттєвих помилок відповідає на всі поставлені питання, обґрунтовує свою точку зору на вибір методу лікування, проте пропозиція альтернативного варіанту з боку викладача викликає невпевненість у відповіді.

«Задовільно» «3»	Здобувач освіти володіє основним обсягом теоретичних знань, але неточно використовує професійну термінологію. Відчуває значні труднощі при побудові самостійної логічної відповіді та застосуванні теоретичних знань при аналізі практичних завдань. У відповідях мають місце суттєві помилки при інтерпретації результатів клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, які не може самостійно виправити, коли на них вказує викладач.
«Незадовільно» «2»	Здобувач освіти не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння професійною термінологією. Відповіді на запитання є фрагментарними, непослідовними та нелогічними щодо застосування теоретичних знань при аналізі практичних завдань. У відповідях має місце значна кількість грубих помилок. Не зможе інтерпретувати отримані результати клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень та обрати правильний метод лікування.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінка за дисципліну складається на 50% з оцінки за поточну успішність та на 50% з оцінки підсумкового контролю.

Середній бал за дисципліну переводиться у національну оцінку та конвертується у бали за багатобальною шкалою (200-бальною шкалою).

Конвертацію традиційної оцінки в 200-бальну виконує інформаційно-технічний відділ Університету за допомогою програми «Контингент» за формулою:

Середній бал поточної успішності з дисципліни × 40 Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

За рейтинговою шкалою *ECTS* оцінюються досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою *ECTS*

Оцінка за шкалою <i>ECTS</i>	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Останні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Методичні розробки до практичних занять
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні клінічні завдання
- Електронний банк тестових завдань за змістовими модулями з дисципліни

Навчально-методична література:

Травматологія та ортопедія : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред.: Голки Г.Г., Бур'янова О.А., Климовицького В.Г. - 2-ге вид. - Вінниця : Нова книга, 2019. - 432 с.

11. Перелік запитань до поточного і підсумкового контролю

Змістовий модуль 1. Загальні питання травматології та ортопедії

1. Види викривлення вісі верхньої і нижньої кінцівки.
2. Порівняльний вимір довжини верхніх та нижніх кінцівок.
3. Види скорочення кінцівок.
4. Види обмеження рухів суглобів.
5. Класифікація перелому довгих кісток.
6. Види зміщення відламків при переломі довгих кісток.
7. Вірогідні та відносні клінічні ознаки переломів довгих кісток.
8. Види іммобілізації та їх характеристика.
9. Основні принципи транспортної іммобілізації.
10. Основні правила накладення гіпсової пов'язки.
11. Види остеосинтезу переломів довгих кісток.
12. Види порушення консолидації переломів, їх причини та принципи лікування.
13. Абсолютні та відносні показання до ампутацій.
14. Види протезів кінцівок та їх характеристика.
15. Ортопедичні пристрої, їх призначення та показання до застосування.

Змістовий модуль 2. Ушкодження хребта, таза, кісток та суглобів кінцівок

16. Дати визначення поняття "вивих" та його класифікація залежно від часу.
17. Загальні клінічні ознаки та принципи лікування вивиху.
18. Вивих плеча. Класифікація, діагностика та лікування.
19. Вивих передпліччя. Класифікація, діагностика та лікування.
20. Вивих стегна. Класифікація, діагностика та лікування.
21. Перелом ребер. Класифікація, діагностика та лікування.
22. Перелом ключиці. Класифікація, діагностика та лікування.
23. Механізм травми та класифікація ушкоджень хребта.
24. Діагностика і методи лікування неускладненого перелому хребта.
25. Перелом плечової кістки – діагностика та методи лікування.
26. Перелом ліктьового відростка – діагностика та методи лікування.
27. Ушкодження Монтеджа і Галеацці – діагностика та лікування.
28. Класифікація та лікування перелому променевої кістки в типовому місці.
29. Діагностика і лікування перелому п'ясткових кісток і фаланг пальців кисті.
30. Механізм травми і класифікація перелому таза.
31. Діагностика і лікування переломів кісток таза.
32. Перелом стегнової кістки – класифікація, діагностика і лікування.
33. Перелом надколінка. Механізм виникнення, класифікація та лікування.
34. Механогенез ушкодження зв'язок колінного суглоба. Діагностика і лікування.
35. Ушкодження меніска колінного суглоба. Діагностика і лікування.
36. Перелом кісток гомілки – класифікація, діагностика і лікування.
37. Ушкодження Дюпюїтрена – діагностика і лікування.
38. Ушкодження Мальгена – діагностика і лікування.
39. Ушкодження Потта-Десто – діагностика і лікування.
40. Діагностика і лікування ушкоджень зв'язок гомілковостопного суглоба.
41. Пошкодження п'яткового сухожилка – діагностика і лікування.
42. Перелом п'яткової кістки – діагностика і лікування.
43. Перелом плеснових кісток та фаланг пальців стопи – діагностика і лікування.

Змістовий модуль 3. Дегенеративно-дистрофічні захворювання суглобів та деформації кісток

44. Діагностика остеохондрозу хребта.
45. Основні методи лікування остеохондрозу хребта.

46. Клініко-рентгенологічні стадії деформуючого артрозу.
47. Основні методи лікування деформуючого артрозу.
48. Лійкоподібна та кильоподібна грудна клітка.
49. Клінічні ознаки природженої м'язової кривоший.
50. Визначення поняття "сколіоз", класифікація і клінічні ознаки сколіозу.
51. Консервативні та оперативні методи лікування сколіозу.
52. Вади постави, клінічні ознаки і принципи лікування.
53. Клініко-рентгенологічна діагностика природженого вивиху стегна.
54. Особливості лікування природженого вивиху стегна.
55. Клінічні ознаки природженої клишоногості та її класифікація.
56. Методи лікування природженої клишоногості.
57. Клініко-анатомічні форми синдактилії та полідактилії. Лікування.
58. Види набутих статичних деформацій стопи.
59. Відхилення 1-го пальця стопи назовні – етіологія, клініка та методи лікування.
60. Клініка, діагностика та лікування плоскостопості.

Перелік практичних навичок і вмінь, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти

1. Обстежити хворих з ушкодженнями та захворюваннями системи опори та руху.
2. Виконати тимчасову зупинку зовнішньої кровотечі.
3. Виконати місцеву анестезію у разі діафізарних переломів кісток кінцівок.
4. Забезпечити іммобілізацію кінцівки стандартними транспортними шинами.
5. Виконати лікувальну іммобілізацію кінцівок нескладними гіпсовими пов'язками.
6. Оцінити стан кінцівки в гіпсовій пов'язці.
7. Зняти гіпсову пов'язку.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Травматологія та ортопедія : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред.: Голки Г.Г., Бур'янова О.А., Климовицького В.Г. - 2-ге вид. - Вінниця : Нова книга, 2019. - 432 с.
2. Герцен Г.І., Остапчук М.П., Остапчук Р.М. Травматологія літнього віку. Металоостеосинтез при переломах довгих кісток у людей літнього і старечого віку (видання 3-є, допов. і перероб.). - К. : Асканія, 2014. - 118 с.
3. Поворознюк В.В. Захворювання кістково-м'язової системи в людей різного віку (вибрані лекції, огляди, статті). - Київ, 2015. - 360 с.
4. Хвисьок О.М. Теорія і практика медичної реабілітації. - Х. : Майдан, 2012. - 520 с.

Додаткова:

1. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги // Літопис травматології та ортопедії. - 2018. - № 1-2 (37-38). - С. 198-219.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. <http://www.moz.gov.ua/ua/portal> – офіційний веб-сайт МОЗ України;
2. <http://inmeds.com.ua> – веб-ресурс «Єдиний медичний простір»;
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.